บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันอุดมศึกษาถือเป็นแหล่งความรู้สำคัญของประเทศ ซึ่งมีหน้าที่ทั้งในการรวบรวม การผลิตและถ่ายทอดความรู้ให้แก่สังคม ด้วยเหตุนี้หน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งของมหาวิทยาลัยคือการทำวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อแก้ไขหรือป้องกันปัญหาหรือการท้าทายที่เกิดขึ้นและผลักดันสังคมให้พัฒนาต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง เมื่อมหาวิทยาลัยได้ค้นคิดรวบรวมวิทยาการใหม่ ๆ หรือมีองค์ความรู้ที่เหมาะสมแล้ว ก็ถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวผ่านกระบวน การเรียนการสอน และให้บริการทางวิชาการแก่นักศึกษาและประชาชน

ความสำคัญของงานวิจัยยิ่งมีมากขึ้นในสังคมปัจจุบันที่เรียกว่า สังคมฐานความรู้ ซึ่งเกิดขึ้นคู่เคียงกับ ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ในสังคมเช่นนี้ มหาวิทยาลัยยิ่งต้องมีบทบาทมากขึ้นและถูกคาดหวังจากสังคมมากกว่าที่เคยเป็น ทั้งนี้เพราะกระแสโลกาภิวัตน์ได้ส่งผลให้ความรู้เป็นสินค้าในระบบการคุ้มครองลิขสิทธิ์ทางปัญญา บทบาทของมหาวิทยาลัยในด้านการวิจัยจึงถือเป็นบทบาทที่จำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการวิจัยมีเป้าหมายสำคัญทั้งในการค้นคว้าหาความจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และในการค้นหาแนวทาง รูปแบบ หรือวิธีการในการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่ให้ดีขึ้น โดยเฉพาะในการวิจัยซึ่งส่งผลต่อการกระตุ้นส่งเสริมเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ (ปรัชญา เวสารัชช์, 2546)

สอดคล้องกับแผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2543 – 2557 ในส่วนของเป้าหมายการสร้างงานวิจัยทั้งในระดับบัณฑิตศึกษา และระดับมหาวิทยาลัย ได้มีการกำหนดให้แต่ละมหาวิทยาลัยสามารถกำหนดทิศทางการวิจัยของตนเองโดยชัดเจน ภายในปี พ.ศ. 2547 เพื่อให้สามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ไปสนับสนุนการวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัยที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศที่แตกต่างกันได้ ให้มหาวิทยาลัยจัดให้มีการศึกษาวิจัยทั้งทางด้านการวิจัยพื้นฐาน (Basic Research) และการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมีความสอดคล้องและตรงกับความต้องการของประเทศชาติ ทิศทางการพัฒนาวิชาการในระดับชาติและระดับนานาชาติ ทั้งนี้ตั้งแต่ พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป มหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง จะมีผลงานวิจัยที่รัฐสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง นั่นคือ ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเป็นผลงานที่มีคุณภาพ โดยการยอมรับของสังคมวิชาการระดับนานาชาติ มีการตีพิมพ์และนำไปใช้อ้างอิงอย่างกว้างขวางทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543)

บุคลากร อาจารย์ นักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องทำงานวิจัยโดยถือเป็นหน้าที่หลักที่ต้องทำอย่างจริงจัง เพื่อจะได้มีส่วนค้นคว้าหาคำตอบในการแก้ไขปัญหาและสร้างสรรค์สังคม นอกจากนี้ควรเป็นผู้นำผลวิจัยและความรู้ใหม่มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน

ยุคปฏิรูปทางการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการนำผลการวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอน จะช่วยฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้อย่างดียิ่ง นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาได้นำการวิจัยมาใช้ในการดำเนินงานเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูง เช่น การรับฟังความคิดเห็นของประชาคม การทำประชาพิจารณ์ก่อนการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารงาน โดยใช้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของประชาคมเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับเปลี่ยน การสำรวจ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ด้านจุดอ่อน จุดแข็งของสิ่งแวดล้อมภายใน ภายนอกสถาบัน ก่อนการจัดทำแผนกลยุทธ์ เพื่อจัดการให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เหล่านี้ล้วนต้องใช้กระบวนการวิจัยทั้งสิ้น (สุกัญญา โฆวิไลกูล, 2543)

ด้วยเหตุนี้ มหาวิทยาลัยจึงควรมีเป้าหมายในการผลิตนักคิด นักวิชาการที่ผลิตผลงานทางวิชาการที่น่าเชื่อถืออย่างสม่ำเสมอ และต้องคำนึงถึงคุณภาพนักคิดด้วย ควรเน้นการพัฒนาบุคลากรด้านการสร้างผลงานการวิจัยให้เพิ่มขึ้น มีการจัดสรรทุนสนับสนุนการวิจัยและมีการควบคุมระบบและกระบวนการวิจัย เพื่อให้งานวิจัยในสถาบันมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของนักวิชาการทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ทั้งนี้เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานทางวิชาการของมหา วิทยาลัยอีกด้วย ซึ่ง วิจารณ์ พานิช (2539) เห็นว่า หากจะส่งเสริมการวิจัยให้ได้ผลอย่างจริงจัง ต้องทำความเข้าใจและแก้ปัญหาเชิงวัฒนธรรมวิจัยให้ได้

การสร้างหรือพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยให้เกิดขึ้นในสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์ ซึ่งถือเป็นวิถีชีวิตการวิจัยของอาจารย์ จะต้องมีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยภายในของมหาวิทยาลัยให้เหมาะสมและเอื้อต่อการพัฒนางานวิจัยให้มากที่สุด ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและสนใจที่จะพัฒนานวัตกรรมเพื่อนำมาพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยที่นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์จะพัฒนาขึ้นในลักษณะที่เป็นระบบ ประกอบด้วยระบบการจัดการงานวิจัย ระบบจูงใจ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย ระบบพัฒนาอาจารย์นักวิจัย ระบบสร้างความเป็นเลิศและมาตรฐานผลงานวิจัย และระบบรักษาคุณภาพและความเข้มแข็งในศาสตร์และสาขาวิชา ระบบต่างๆเหล่านี้จะสามารถพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์ให้เอื้อต่อการทำวิจัย สร้างบรรยากาศทางวิชาการให้อาจารย์ได้คิดค้น แสวงและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ และสร้างสรรค์ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพภายใต้บริบทของมหาวิทยาลัยสงขลนครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีในด้านความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยมในการทำวิจัย สภาพการทำวิจัยของอาจารย์ ตลอดจนปัญหา อุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยของอาจารย์ในปัจจุบัน

2. พัฒนานวัตกรรมเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยในความหมายของงานวิจัยนี้ มุ่งเน้นความหมายของการวิจัย คือ กระบวนการสร้างความรู้ เป็นสำคัญ

2. ศึกษาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์ด้านความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยมด้านการทำวิจัยของอาจารย์ สภาพการทำวิจัย ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยของอาจารย์ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีในปัจจุบัน

3. ประชากรที่ศึกษา เป็นผู้บริหารได้แก่ คณบดีทุกคณะ หัวหน้าภาควิชาและอาจารย์ทุกคณะของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

4. นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์ จะนำเสนอนวัตกรรมในด้านระบบการจัดการงานวิจัย ระบบจูงใจ ระบบพัฒนาอาจารย์นักวิจัย ระบบสร้างความเป็นเลิศและความเข้มแข็งในศาสตร์และสาขาวิชา ระบบการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบรักษาคุณภาพและมาตรฐานผลงานวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

นวัตกรรม หมายถึง ระบบที่ประกอบด้วยวิธีการปฏิบัติใหม่ๆที่ต่างไปจากเดิม โดยอาจจะได้มาจากการคิดค้นพบวิธีการใหม่ ๆ ขึ้นมาหรือมีการปรับปรุงของเก่าให้เหมาะสม ทำให้ระบบก้าวไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น

วัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์ หมายถึง วิถีชีวิตการวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ประกอบด้วยความเชื่อ ทัศนคติและค่านิยมที่อาจารย์มีต่อการวิจัย สะท้อนออกมาในรูปของการปฏิบัติงานวิจัยของอาจารย์เป็นลักษณะเฉพาะของอาจารย์มหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องยาวนาน จนกลายเป็นวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย

ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำวิจัย หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำวิจัย ได้แก่ นโยบายการบริหารงานวิจัย ความรู้และประสบการณ์ด้านการทำวิจัย แหล่งค้นคว้าข้อมูล เงินทุนและงบประมาณด้านการวิจัย ทรัพยากรเพื่อการวิจัย เวลาสำหรับการวิจัย และผลตอบแทนที่ได้รับจากการทำวิจัย

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

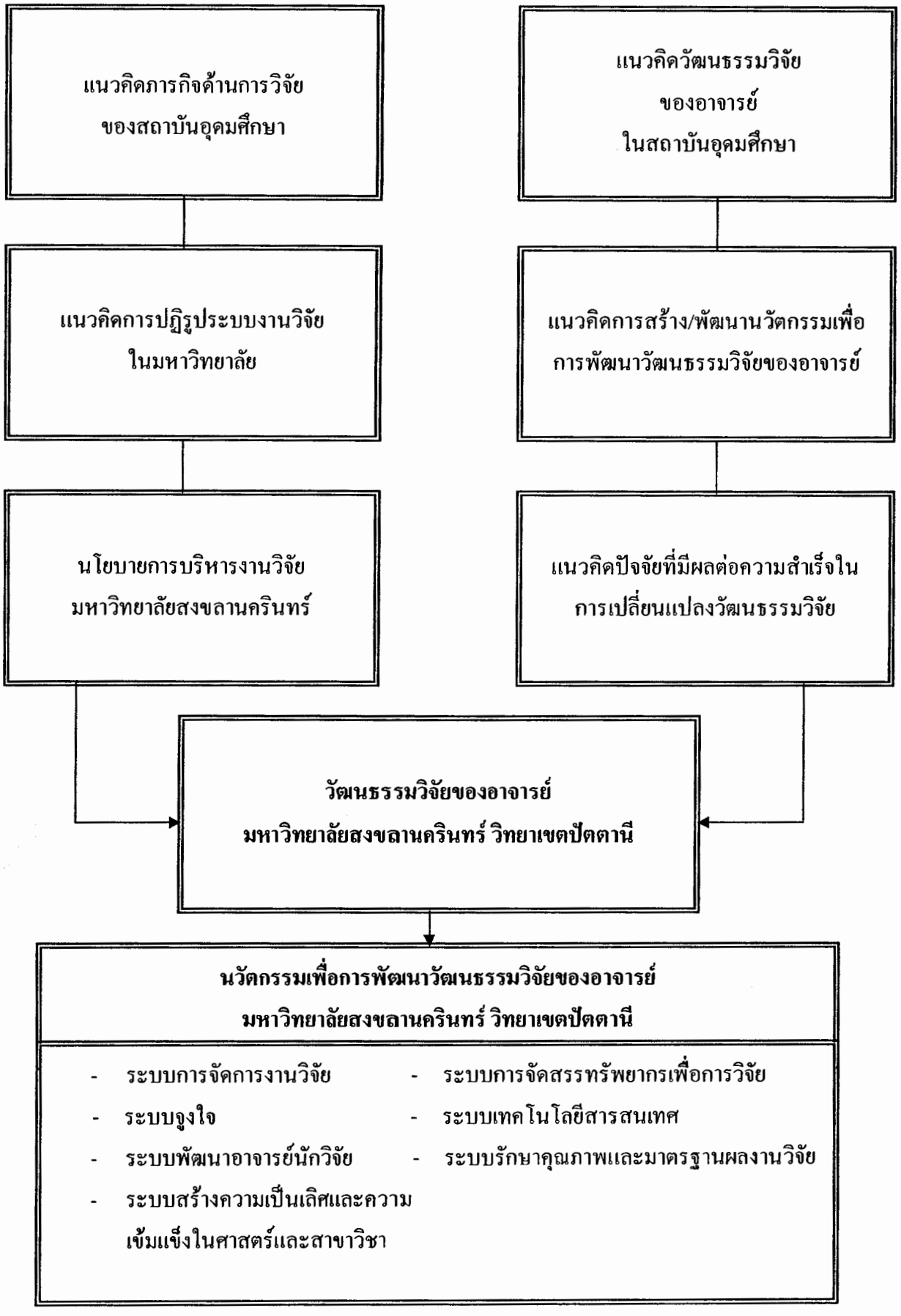
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการปลูกฝังพฤติกรรมการบุกเบิก ค้นคว้าและแสวงหาความรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อันก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน สาขาวิชาชีพ และการแก้ปัญหาสังคม

2. เพื่อให้ผู้บริหาร ได้แนวทางในการดำเนินงานที่ส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

3. เป็นการสร้างองค์ความรู้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการวิจัยในประเทศไทยอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของประเทศชาติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพขั้นตอนการทำวิจัย

